

Service document

Voortgangsrapportage invoering referentieniveaus rekenen 2015

Brief aan Tweede Kamer d.d. 25 juni 2015

Dit is een servicedocument voor het mbo bij de brief die door de minister en de staatssecretaris van OCW op 25 juni naar de Tweede Kamer is verstuurd. In de brief geven de minister en staatssecretaris nader aan hoe zij met de invoering van het rekenexamen om willen gaan. Op 1 juli debatteert de Tweede Kamer over onder andere deze brief. Daarna zal de inhoud van de brief worden vervat in wet- en regelgeving, met als doel deze per 1 augustus 2015 te laten ingaan.

Deze voortgangsrapportage gaat in op de volgende thema's:

- + Voorlopige resultaten in vo, van de reguliere rekentoets en de ER-toets.
- + Verbetering van de rekentoets vo en het centraal examen rekenen mbo en de randvoorwaarden.
- + Verbetering van het rekenonderwijs en de overgangperiode.

Voorlopige resultaten rekenen vo

Er is nog geen overzicht van de resultaten in het mbo, aangezien deze nog niet worden teruggekoppeld aan DUO. Na de zomer wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over de resultaten van het studiejaar 2014-2015, ook voor het mbo.

Verbetering rekenonderwijs en overgangperiode

Verbetering uitvoerbaarheid overgangperiode

De internetconsultatie over het wijzigingsbesluit en de brief van MBO raad en NRTO over de uitvoerbaarheid van de invoering van het rekenonderwijs hebben signalen opgeleverd dat de overgangperiode tot enkele ongewenste neveneffecten in de uitvoering leidt. Ten eerste zouden vaardigheidsscores minder betekenis hebben voor studenten en het bedrijfsleven dan cijfers. En het werken met vaardigheidsscores zou van de scholen grote investeringen vragen, doordat administratiesystemen tijdelijk aangepast moeten worden. Daarnaast zouden scholen veel tijd kwijt zijn met het voorlichten van studenten, ouders en werkgevers over de betekenis van vaardigheidsscores. Daarom stellen de raden voor om te blijven werken met cijfers. Ten tweede zou een uitslagregeling waarbij wordt toegevoegd naar een 6 voor het rekenexamen voor studenten tijdelijk strenger uitpakken dan de uitslagregeling zoals hij nu in het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB staat en waarbij een 5 voor het rekenexamen gecompenseerd kan worden met een 6 voor het onderdeel Nederlandse taal (en Engels, voor mbo-4).

De minister heeft daarom besloten de overgangsregeling voor het rekenexamen te wijzigen. Deze gaat er als volgt uit zien:

- + Ook in de overgangperiode werken we met cijfers in plaats van met vaardigheidsscores. De systemen van de instellingen hoeven daardoor niet te worden aangepast.

- ✚ Het eerste jaar dat het rekenexamen meetelt, moet voor het rekenexamen afgerond ten minste een 5 worden behaald (dus een 4,5 en hoger).
- ✚ Indien in het eerste jaar dat het rekenexamen meetelt, het meetellen van het rekenexamen tot gevolg heeft dat vijf procentpunten extra studenten geen diploma halen zal de minister een vangnet in werking laten treden. De extra gezakten worden berekend per mbo-niveau, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen het rekenexamen en het ER-examen. Wanneer het vangnet in werking treedt mag het rekenexamen het eerste jaar afgerond met ten minste een 4 worden behaald. Het jaar daarop geldt afgerond minimaal een 5.
- ✚ Het tweede jaar – of in geval van het vangnet het derde jaar – dat het rekenexamen meetelt, wordt het rekenexamen weer onderdeel van de huidige uitslagbepaling. Dit betekent dat voor een van de onderdelen Nederlandse taal en rekenen (en evt. Engels) ten minste een 5 mag worden behaald en voor het andere onderdeel (of onderdelen) ten minste een 6. Hiermee wordt voorkomen dat studenten voor rekenen een hoger cijfer zouden moeten halen dan voor Nederlands of Engels. Zie de bijlage bij dit servicedocument voor een overzicht van de slaag-zakregeling mbo met betrekking tot de generieke onderdelen.

Verbetering rekentoets en randvoorwaarden

Aanpassingen rekenexamen naar aanleiding van de commissie Bosker

De volgende aanbevelingen zijn uitgevoerd.

- ✚ Verbeter de kwaliteit van de examens en opgaven
 - Het examen is minder talig geworden. Het aandeel kale opgaven is nu 33%. De opstellers van de examens letten extra op onnodige complexiteit van de opgaven.
 - Het is mogelijk om terug te bladeren in het examen.
 - Het aantal opgaven is voor vo en mbo gelijk: 45.
 - Er is één overkoepelende syllabus voor de referentieniveaus 2F en 3F vo en mbo. De toetsing is daarmee naar elkaar toegegroeid.
- ✚ Verbeter de transparantie en openbaarheid van de examens
 - Komend schooljaar is inzage mogelijk voor docenten en studenten. Het CvTE zal na de zomer nadere richtlijnen bekend maken.
 - Vanaf komend schooljaar worden de opgaven openbaar gemaakt. Op 1 juli 2016 maakt het CvTE van alle afgenomen varianten van het 2F- en 3F-examen uit 2015-2016 de opgaven bekend. Elk jaar daarna gebeurt hetzelfde.
- ✚ Onderzoek de mogelijkheden van een andere examenvorm en andere scoringsmogelijkheden
 - Cito heeft de volgende mogelijkheden onderzocht:
 - Mogelijkheden en consequenties van verschillende vormen van afname van het rekenexamen. Zitten er voordelen aan een schriftelijk examen?
 - Mogelijkheden en consequenties van het werken met deelscores.
 - Mogelijkheden van het werken met meerdere opgaven bij één context.
 - De uitkomsten van deze onderzoeken geven geen aanleiding tot verdere aanpassingen in het rekenexamen. Het examen wordt continu geëvalueerd en verbeterd.
- ✚ Leg de referentiecesuur voorlopig niet vast

- Dit advies leidde tot de opdracht aan de commissie Steur. Het advies van de commissie is op hoofdlijnen opgevolgd, maar is wel aangepast om het beter uitvoerbaar te maken (zie onder 'Verbetering uitvoerbaarheid overgangperiode').
- De discrepantie tussen de resultaten op de vmbo-bb en kb wiskunde-examens en de rekentoets 2F is onderzocht. Ook hierop wordt ingegaan in de bijlage bij de brief.
- ✚ Bied studenten meer mogelijkheden om te slagen voor een referentieniveau en om te slagen voor een hoger referentieniveau
 - Vanaf komend schooljaar hebben leerlingen in het vo vier kansen om de rekentoets te halen. Ook mbo-instellingen kunnen studenten meer dan twee kansen aanbieden.
 - In het vo en mbo mogen studenten één of meer kansen op een hoger niveau afleggen.
 - Een flexibele overstap tussen het reguliere examen en het ER-examen is mogelijk, indien de student voldoet aan de voorwaarden om een ER-examen te mogen afleggen.

In de bijlage bij de brief van OCW wordt nader ingegaan op de onderzoeken van CITO. De complete onderzoeksrapporten en een uitgebreide samenvatting zijn gepubliceerd op de website van het [CvTE](#).

ER-examen

Volgend jaar is het ER-examen een regulier rekenexamen, bedoeld voor studenten die door ernstige rekenproblemen, zoals dyscalculie, vastlopen in het reguliere examen. Er worden hulpmiddelen toegestaan die maken dat de student minder hinder heeft van zijn beperking (rekenkaarten, rekenmachine). Ook de set opgaven is deels aangepast, om te voorkomen dat de student bij elke opgave vastloopt op zijn beperking en dat opgaven door gebruik van de rekenmachine zinloos worden.

Het resultaat telt mee zoals dat van het reguliere rekenexamen (inclusief vangnet). Mocht het aangepaste (ER-)rekenexamen ondanks hulpmiddelen niet passend blijken voor een bepaalde student, dan kan het CvTE besluiten dat een aanpassing buiten het standaard kader wordt toegestaan. Gedacht kan worden aan bijvoorbeeld een mondeling examen voor studenten die last hebben van faalangst.

Acties naar aanleiding van toezeggingen aan de Tweede Kamer

- ✚ De acties en onderzoeken naar aanleiding van het advies van de commissie Bosker zijn uitgevoerd of in afrondende fase.
- ✚ De kwaliteit van het rekenonderwijs in het mbo wordt vanaf komend studiejaar meegewogen in het toezicht van de inspectie. Vanaf 2016-2017 wordt ook het gebruik van de 2A-examens en de ER-examens meegenomen in het toezicht. Ook beoordeelt de inspectie signalen en klachten over het rekenonderwijs en het rekenexamen en komt zo nodig in actie.
- ✚ Er vindt regelmatig overleg plaats met LAKS, JOB, Ouders en Onderwijs, de sectorraden en de NVvW over het rekenonderwijs, het rekenexamen en klachten van studenten en ouders.
- ✚ Er worden 35 extra leraren betrokken bij het ontwikkelen van opgaven voor het rekenexamen. Het totaal aantal betrokken leraren in vo en mbo komt hiermee op 150.
- ✚ Het Steunpunt taal en rekenen mbo heeft de scholen geïnformeerd dat het resultaat van de student op de rekentoets niet als selectie-instrument mag worden gebruikt bij toelating.
- ✚ De ondersteuning door het Steunpunt vo en het Steunpunt mbo gaat door.

Tot slot

Na de zomer volgt meer informatie over de uitkomsten van de rekenexamens over 2014-2015, ook voor het mbo en de centrale examens Nederlandse taal. Dat geldt ook voor de doorstroom naar het hoger onderwijs met het ER-examen.

Bijlage: Slaag-zakregeling mbo generieke onderdelen

	Slaag-zakregeling mbo 4			
Diplomering in	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Zonder vangnet rekenen	Van de eindcijfers Nederlandse taal en Engels mag er één onvoldoende zijn, maar niet lager dan een 5. Het andere moet ten minste een 6 zijn. Rekenen : 5 of hoger.	Van de eindcijfers voor Nederlandse taal, Engels en rekenen mag er één onvoldoende zijn, maar niet lager dan een 5. De andere twee cijfers moeten ten minste een 6 zijn.	Als in 2016-2017	Als in 2016-2017
Met vangnet rekenen	Van de eindcijfers Nederlandse taal en Engels mag er één onvoldoende zijn, maar niet lager dan een 5. Het andere moet ten minste een 6 zijn. Rekenen: 4 of hoger.	Van de eindcijfers Nederlandse taal / Engels mag er één onvoldoende zijn, niet lager dan een 5. Het andere moet ten minste een 6 zijn. Rekenen: 5 of hoger.	Van de eindcijfers voor Nederlandse taal, Engels en rekenen mag er één onvoldoende zijn, maar niet lager dan een 5. De andere twee cijfers moeten ten minste een 6 zijn.	Als in 2017-2018
	Slaag/zak-regeling mbo 2 en 3			
Diplomering in	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Zonder vangnet rekenen	Eindcijfer Nederlandse taal is ten minste een 5.	Eindcijfer Nederlandse taal is ten minste een 5. Rekenen: 5 of hoger.	Van de eindcijfers voor Nederlandse taal en rekenen mag er één onvoldoende zijn, maar niet lager dan een 5. Het andere moet ten minste een 6 zijn.	Als in 2017-2018
Met vangnet rekenen	Eindcijfer Nederlandse taal is ten minste een 5.	Eindcijfer Nederlandse taal is ten minste een 5. Rekenen: 4 of hoger.	Eindcijfer Nederlandse taal is ten minste een 5. Rekenen 5 of hoger.	Van de eindcijfers voor Nederlandse taal en rekenen mag er één onvoldoende zijn, maar niet lager dan een 5. Het andere moet ten minste een 6 zijn.

	Slaag-zakregeling entreeopleiding (geldt alleen voor het doorstroomdiploma)			
Diplomering in	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Zonder vangnet rekenen	n.v.t.	Eindcijfer Nederlandse taal is ten minste een 5. Rekenen: 5 of hoger.	Van de eindcijfers voor Nederlandse taal en rekenen mag er één onvoldoende zijn, maar niet lager dan een 5. Het andere moet ten minste een 6 zijn.	Als in 2017-2018
Met vangnet rekenen	n.v.t.	Eindcijfer Nederlandse taal is ten minste een 5. Rekenen: 4 of hoger.	Eindcijfer Nederlandse taal is ten minste een 5. Rekenen: 5 of hoger.	Van de eindcijfers voor Nederlandse taal en rekenen mag er één onvoldoende zijn, maar niet lager dan een 5. Het andere moet ten minste een 6 zijn.